

- **שם המחקר:** מודל עבודה "שירות ממוקד אדם בטיפולים דנטליים לאנשים עם מוגבלות" מטעם בית איזי שפירא - הערכה איכותנית לבחינת ההשפעה של המודל מנקודת המבט של צוות המרפאה והורים/מלווים של מקבלי שירות עם מש"ה.
- **שנה:** 2025
- **סוג מחקר:** מחקר
- **מס' קטלוגי:** 890-690-2022
- **שמות החוקרים:** ד"ר עדי פינקלשטיין וד"ר צביקה אור.
- **רשות המחקר:** המרכז האקדמי לב

תקציר המחקר

מחקר זה נערך בסיוע מענק מקרן שלם.

רקע. בריאות הפה של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) מושפעת ממגוון רב של גורמים, כולל תזונה לקויה, חוסר תמיכה בהיגיינת הפה, וצריכה תכופה של סוכר ותרופות המפחיתות את ייצור הרוק. הם סובלים מתסמונות פיזיות ובעיות בריאותיות שונות המגבירות את הסיכון לבעיות בבריאות הפה והשיניים. בנוסף, קיימים קשיים בקבלת טיפול רפואי בשיניים עקב חסמים בתחום הקוגניטיבי, התנהגותי והפיזי, כמו גם חסמים פיננסיים וסביבתיים, מה שמוביל לגישה מוגבלת לטיפולים איכותיים. מודל העבודה "שירות ממוקד אדם בטיפולים דנטליים לאנשים עם מוגבלות" שפותח במרפאת השיניים בבית איזי שפירא כולל 3 מרכיבים מרכזיים: שירות ממוקד אדם, טיפול דנטלי מותאם וגישה רב תחומית, מותאם באופן ייחודי לטיפול באנשים עם מש"ה.

מטרת המחקר. במחקר הנוכחי בחנו את עקרונות המודל ויישומו מנקודת מבטם של בני המשפחה של עם מש"ה שמלווים אותם לטיפול ומנקודת המבט של אנשי הצוות במרפאה.

שיטת המחקר. מחקר איכותני שנערך במרפאת השיניים בבית איזי שפירא. נערכו 6 תצפיות מקדימות של 4 שעות כל אחת במרפאה. בהמשך נערכו ראיונות עומק חצי מובנים עם 26 בני משפחה מלווים ו 17 אנשי צוות המרפאה (רופאים/ות, סיעות ואנשי אדמיניסטרציה). הראיונות כולם תומללו ועברו ניתוח בשיטה תמטית (thematic analysis). המחקר קיבל את האישור של וועדת האתיקה של המרכז האקדמי לב ואת האישור של אגף המחקר של משרד הרווחה והבטחון החברתי וממחלקת המחקר של בית איזי שפירא. המרואיינים חתמו על טופס הסכמה מדעת לפני תחילת הראיון.

ממצאים. מבני המשפחה עלה כי בעזרת יחס אישי המותאם לכל מטופל על פי ערוצי התקשורת שהוא מבין, חוסר שיפוטיות ושימוש בעזרים שונים מכל התחומים, המטופלים עם מש"ה מקבלים את הטיפול הראוי

והמיטבי לו הם זכאים. חווית הצלחה מביאה להתמדה בהגעה לטיפולים. בכך נוצר רצף טיפולי הנחוץ לשמירה על בריאות השיניים של המטופלים עם מש"ה לאורך זמן. לגבי אנשי הצוות מצאנו כי רובם לא היו בעלי ניסיון קודם בטיפול באנשים עם מש"ה ורכשו את הידע והכישורים תוך כדי עבודה בעיקר באמצעות צפייה ולמידה בשטח, אך היו חלק שנחשפו לכך במהלך לימודיהם או עיסוקם הקודם. למדנו כי הטיפול באנשים עם מש"ה כולל התאמת הטיפול לצרכי המטופל וכן התמודדות עם חששות והתנגדויות במהלך הטיפול. התאמת הטיפול כוללת לעיתים את הצורך בהרדמה כללית, התחשבות במגבלות שמירה על היגיינת הפה והדרכת המלווים. במהלך הטיפול ישנו ניסיון לשמור על אווירה חיובית למרות האתגרים שכוללים קושי בהבנת סימני כאב של המטופל וכן קושי ברצף הטיפולי. כדי להרגיע ולהתאים את הטיפול למטופלים עם מש"ה, המרואיינים משתמשים בכלים ייחודיים. הטיפול באנשים עם מש"ה נעשה בגישה הדרגתית עם התחלה איטית לבניית אמון והתאמת הטיפול לצרכים המשתנים של המטופלים לאורך הזמן. המלווים הם חלק בלתי נפרד מהטיפול הם מסייעים בתקשורת עם המטופלים.

דין. מהמחקר עולה כי מודל העבודה בבית איזי שפירא המבוסס על שירות ממוקד אדם, טיפול דנטלי מותאם וגישה רב תחומית אכן מסייע למטופלים ולבני המשפחה המלווים. המודל מסייע למטופלים במתן טיפול כולל ואיכותי, ממקד את עבודתם, ומשפר תוצאות קליניות על ידי התאמת הטיפול לצרכים האישיים של המטופלים. המסקנות המעשיות שנלמדו במסגרת העבודה הינן החשיבות הרבה ביישום מודל זה בכל מרפאות השיניים שנותנות מענה למטופלים עם מש"ה. הכשרה מעשית מקצועית לצוות המטפל, אבזור חדר הטיפולים באמצעים שיכולים להקל על המטופלים בזמן ההמתנה ובזמן קבלת הטיפול ותקצוב מתאים יסייעו בהטמעת עקרונות המודל במרפאות.

מילות מפתח: טיפול שיניים; איזי שפירא; שירות ממוקד אדם בטיפולים דנטיים לאנשים עם מוגבלות; מש"ה.

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)